

Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013

Opracowanie: Anna Braunek

Warszawa 2013

Spis treści

Uwagi ogólne	2
1. Stan i struktura zatrudnienia nauczycieli	2
1.1. STATUS NAUCZYCIELI	2
1.2. PŁEĆ I WIEK NAUCZYCIELI	4
2. Awans zawodowy nauczycieli	8
3. Kwalifikacje nauczycieli	11
3.1. POZIOM WYKSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI	11
3.2. PRZYGOTOWANIE PEDAGOGICZNE NAUCZYCIELI	16
4. Obowiązki nauczycieli	19
5. Specjalności nauczycieli	28
6. Formy kształcenia i doskonalenia nauczycieli	35
Wnioski.....	39
Spis tabel	41
Spis wykresów.....	42

Uwagi ogólne

Raport „Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013” zawiera informacje o kadrze nauczycielskiej w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych w roku szkolnym 2012/2013. Dane statystyczne zostały zebrane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) i przedstawiają stan na 30 września 2012 roku.

Raport jest zbiorem danych opracowywanych corocznie od 1995 roku. Archiwalne raporty dostępne są w Bibliotece Cyfrowej ORE¹.

Informacje zawarte w aktualnym opracowaniu dotyczą następujących zagadnień:

- stan i struktura zatrudnienia nauczycieli,
- stopień awansu zawodowego nauczycieli,
- poziom wykształcenia i przygotowania pedagogicznego nauczycieli,
- zgodność nauczanego przedmiotu z posiadanymi kwalifikacjami,
- ukończone formy kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- płeć i wiek nauczycieli.

Tekst wzbogacają tabele i wykresy, obrazujące przedmiot opracowania, najczęściej w układzie według województw.

1. Stan i struktura zatrudnienia nauczycieli

1.1. Status nauczycieli

W roku szkolnym 2012/2013 w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych zatrudnionych było ogółem 662 241 nauczycieli. Tabela 1. zawiera dane dotyczące liczby nauczycieli zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w poszczególnych województwach.

¹ Biblioteka Cyfrowa ORE www.bc.ore.edu.pl

Tabela 1. Liczba nauczycieli w Polsce (według województw) w roku szkolnym 2012/2013

Województwo	Liczba nauczycieli ogółem *	Liczba zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin**	Liczba zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin
dolnośląskie	45 504	36 412	9 092
kujawsko-pomorskie	35 959	30 341	5 618
lubelskie	40 078	30 734	9 344
lubuskie	16 968	14 339	2 629
łódzkie	41 285	33 279	8 006
małopolskie	60 074	46 709	13 365
mazowieckie	94 942	75 475	19 467
opolskie	16 662	13 601	3 061
podkarpackie	38 920	30 415	8 505
podlaskie	21 273	16 968	4 305
pomorskie	40 343	33 405	6 938
śląskie	75 599	60 393	15 206
świętokrzyskie	21 698	16 385	5 313
warmińsko-mazurskie	25 077	20 970	4 107
wielkopolskie	59 879	49 207	10 672
zachodniopomorskie	27 980	22 903	5 077
Razem	662 241	531 536	130 705

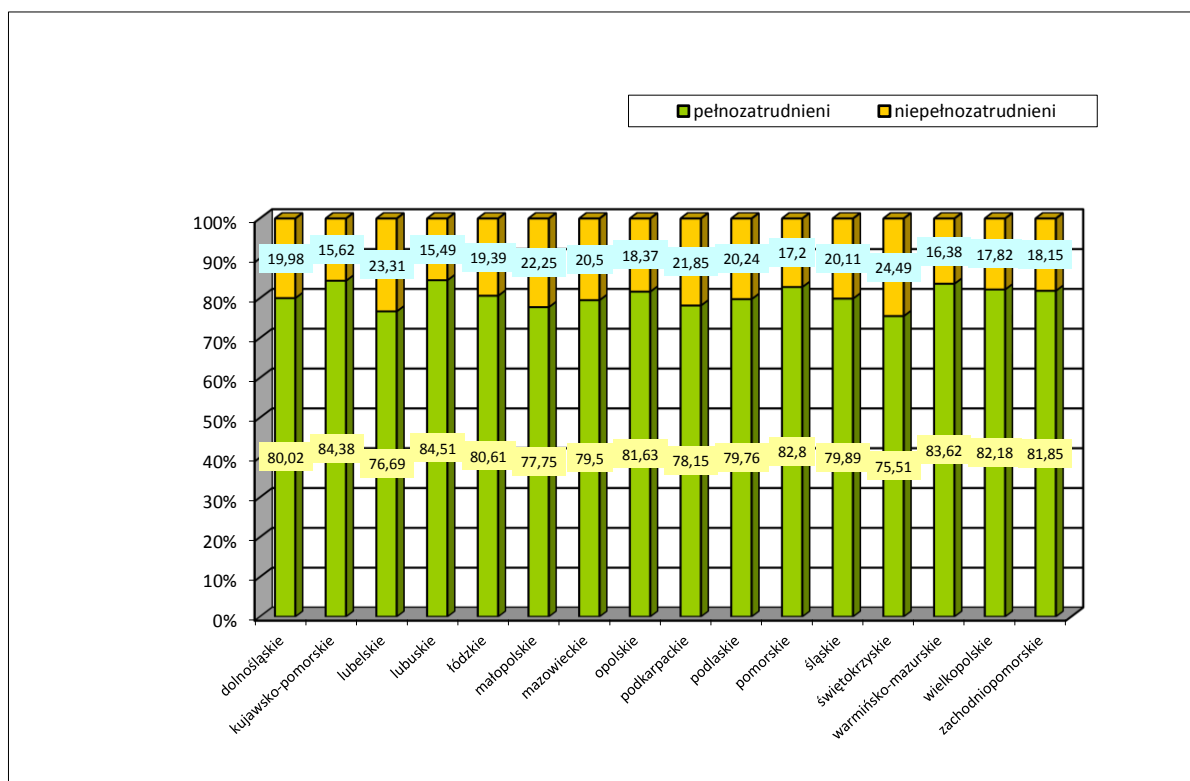
* nauczyciel policzony w tym województwie, w którym ma łączny największy wymiar zatrudnienia

** każdy nauczyciel policzony tylko raz

Pierwszą grupę stanowią nauczyciele pełnozatrudnieni, dla których tygodniowy wymiar zajęć jest równy całemu etatowi lub przekracza go. W drugiej grupie znaleźli się nauczyciele niepełnozatrudnieni, dla których tygodniowy wymiar godzin stanowi część etatu. Nauczyciel, który pracuje w różnych placówkach jako pełnozatrudniony i jako niepełnozatrudniony, liczony jest tylko raz jako nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze godzin. Nauczyciel pracujący w kilku miejscach na niepełnych etatach także jest liczony tylko raz.

W roku 2012/2013 w szkołach pracowało 531 536 nauczycieli pełnozatrudnionych, tj. 81% ogółu nauczycieli, oraz 130 705 nauczycieli niepełnozatrudnionych, tj. 19,7%. Łączna liczba nauczycieli uczących w szkołach zmniejszyła się w stosunku do roku szkolnego 2011/2012 o 6 370 osób. Spadek ten wiąże się z niżem demograficznym i znacznym zmniejszeniem się liczby nauczycieli pracujących w pełnym wymiarze godzin - o 11 596 mniej niż w minionym roku szkolnym. Udział procentowy nauczycieli pracujących na pełnym etacie zmalał o 0,9%, natomiast nauczycieli niepełnozatrudnionych wzrósł o podobną wartość 0,97%. Na wykresie A przedstawione zostały udziały procentowe obrazujące zatrudnienie nauczycieli w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w poszczególnych województwach.

Wykres A. Nauczyciele zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2012/2013

Największy procent nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin odnotowano w województwach: lubuskim – 84,5%, kujawsko-pomorskim – 84,4%, i warmińsko-mazurskim – 83,6%. Najwyższe udziały nauczycieli niepełnozatrudnionych wystąpiły w województwach: świętokrzyskim – 24,5%, lubelskim – 23,3% i małopolskim – 22,3%.

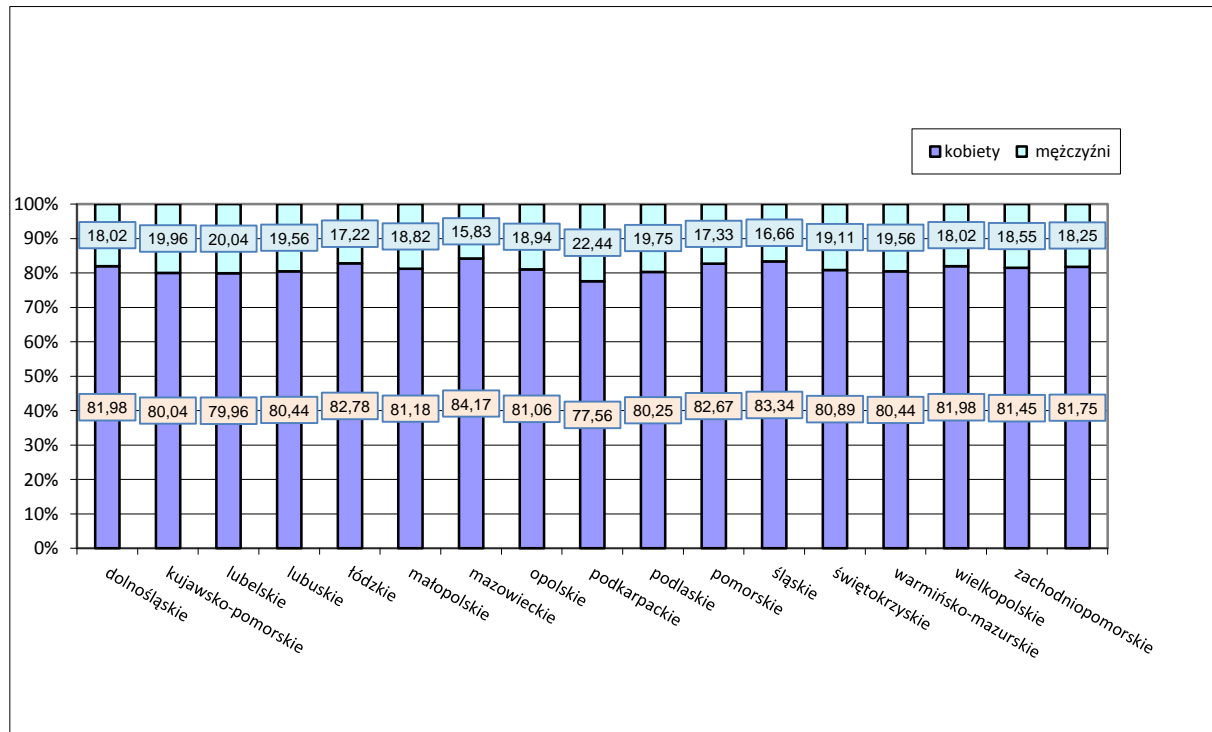
1.2. Płeć i wiek nauczycieli

W raporcie przedstawiono dane dotyczące nauczycieli, uwzględniające podział według płci, zilustrowane w tabeli 2. i na wykresie B.

Tabela 2. Płeć nauczycieli (według województw) w roku szkolnym 2012/2013

Województwo	Kobiety	Mężczyźni	Razem
dolnośląskie	37 306	8 198	45 504
kujawsko-pomorskie	28 780	7 179	35 959
lubelskie	32 047	8 031	40 078
lubuskie	13 649	3 319	16 968
łódzkie	34 177	7 108	41 285
małopolskie	48 766	11 308	60 074
mazowieckie	79 909	15 033	94 942
opolskie	13 506	3 156	16 662
podkarpackie	30 188	8 732	38 920
podlaskie	17 072	4 201	21 273
pomorskie	33 353	6 990	40 343
śląskie	63 001	12 598	75 599
świętokrzyskie	17 552	4 146	21 698
warmińsko-mazurskie	20 172	4 905	25 077
wielkopolskie	49 091	10 788	59 879
zachodniopomorskie	22 791	5 189	27 980
Razem	541 360	120 881	662 241

Wykres B. Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013 według płci

W roku szkolnym 2012/2013 na stanowisku nauczyciela pracowało 541 360 kobiet, które stanowiły 81,7% tej grupy zawodowej. Liczba mężczyzn wynosiła 120 881, tj. ponad cztery

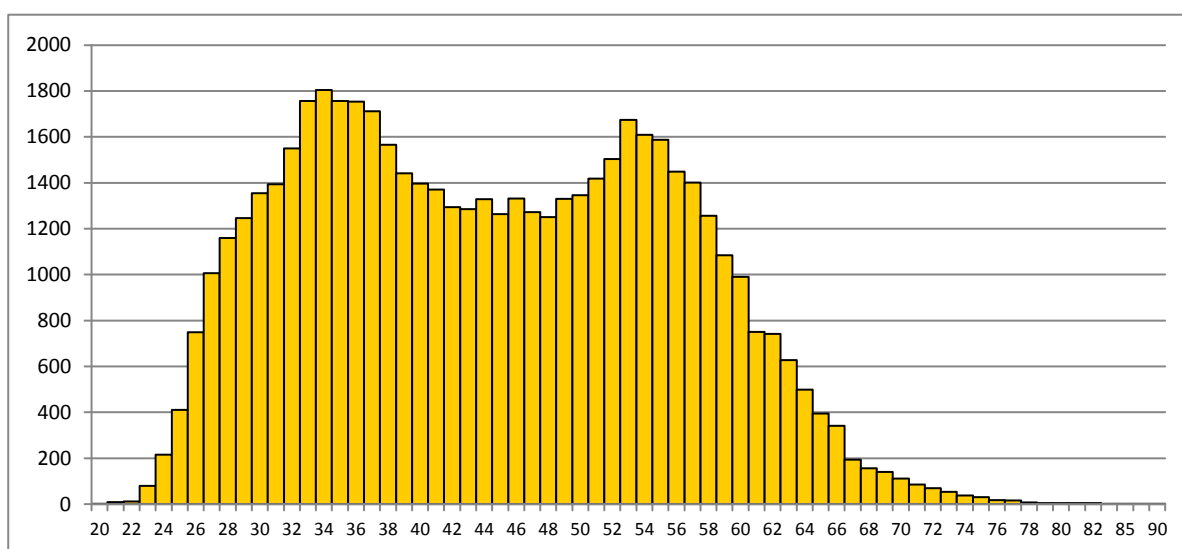
razy mniej niż kobiet. W porównaniu do roku szkolnego 2011/2012 o 3 806 osób zmalała liczba kobiet uczących a ich udział w grupie nauczycieli ogółem wzrósł o 0,2%.

W całym kraju zdecydowana większość nauczycieli to kobiety (od 77,6% w województwie podkarpackim do 84,2% w województwie mazowieckim). Pozostających w mniejszości nauczycieli mężczyzn najwięcej zatrudnionych było w województwach: podkarpackim – 22,4%, lubelskim – 20% oraz kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim po – 19,9%.

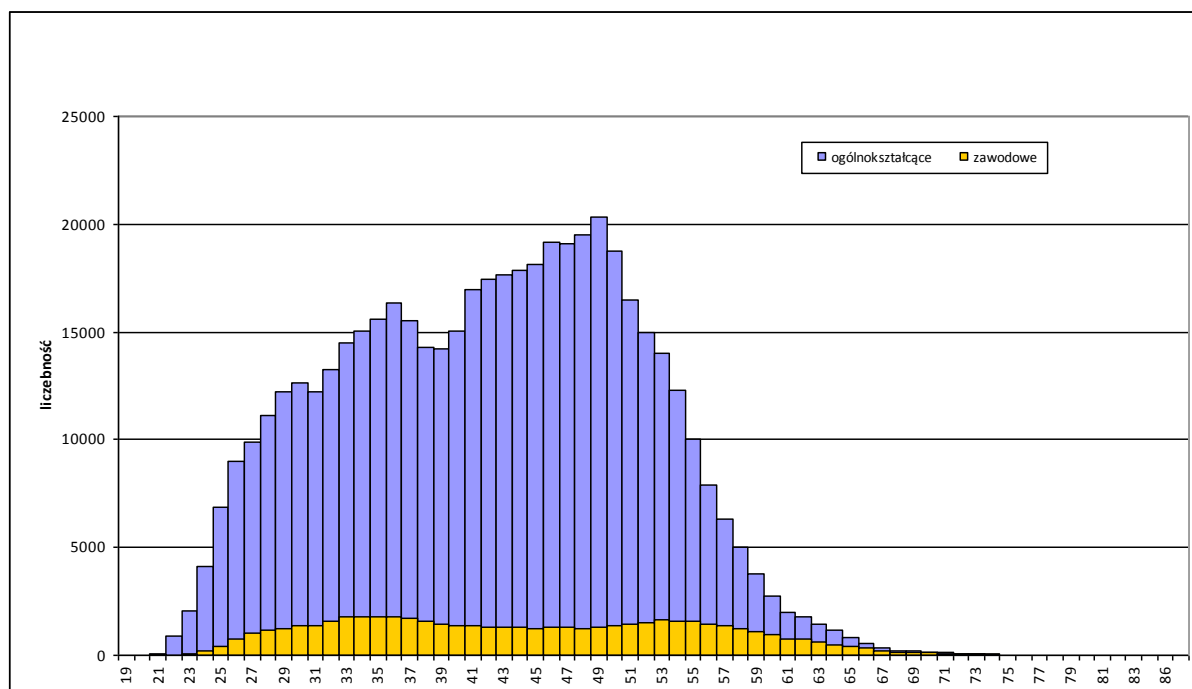
Wiek nauczycieli w stosunku do ubiegłorocznego Raportu nie zmienił się. Z danych przedstawionych na wykresie wynika, że średnia wieku nauczycieli ogółem wynosiła 42,1 lat. W ubiegłym roku szkolnym znajdowała się na podobnym poziomie i wynosiła nieco ponad 42 lata.

Wykres C przedstawia rozkład wieku nauczycieli we wrześniu 2012 roku.

Wykres C. Wiek nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013

Wiek nauczycieli uczących przedmiotów ogólnokształcących oraz nauczycieli przedmiotów zawodowych ilustruje wykres D.

Wykres D. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych według wieku

Z wykresu D wynika, że nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących byli młodszy od nauczycieli przedmiotów zawodowych. Odpowiednio średnia wieku w tych grupach wynosiła: 42 i 44 lata. Najwięcej nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących było w wieku 49 lat – 20 229 osoby, natomiast przedmiotów zawodowych w wieku 34 lat – 1 805 osób. W grupie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących największą liczebność – powyżej 19 000 – odnotowano w przedziale 46–48 lat, natomiast wśród nauczycieli przedmiotów zawodowych powyżej 7 000 wystąpiła w przedziale wiekowym 35–37 lat. Liczba najmłodszych nauczycieli w wieku 19–24 lat wynosiła w analizowanym roku szkolnym 7 471 osób, o 2 103 mniej niż w poprzednim roku szkolnym, z czego 7 155 młodych nauczycieli uczyło przedmiotów ogólnokształcących.

Maleje liczba nauczycieli powyżej 55. roku życia nadal uczących (por. wykresy C i D). We wrześniu 2012 roku w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych uczyło 956 nauczycieli powyżej 70. roku życia. Liczba ta była wyższa o 291 osób w porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012. W grupie najstarszych nauczycieli 452 osób to nauczyciele uczący przedmiotów zawodowych. Analizując wiek nauczycieli, odnotowano tak samo jak w roku szkolnym 2011/2012 26 osób w wieku 80 lat i więcej. Najstarszy nauczyciel miał 90 lat i pracował w województwie małopolskim.

2. Awans zawodowy nauczycieli

W roku szkolnym 2000/2001 wprowadzone zostały stopnie awansu zawodowego nauczycieli². Informacje dotyczące stopnia awansu zawodowego nauczycieli w Polsce zawiera tabela 3.

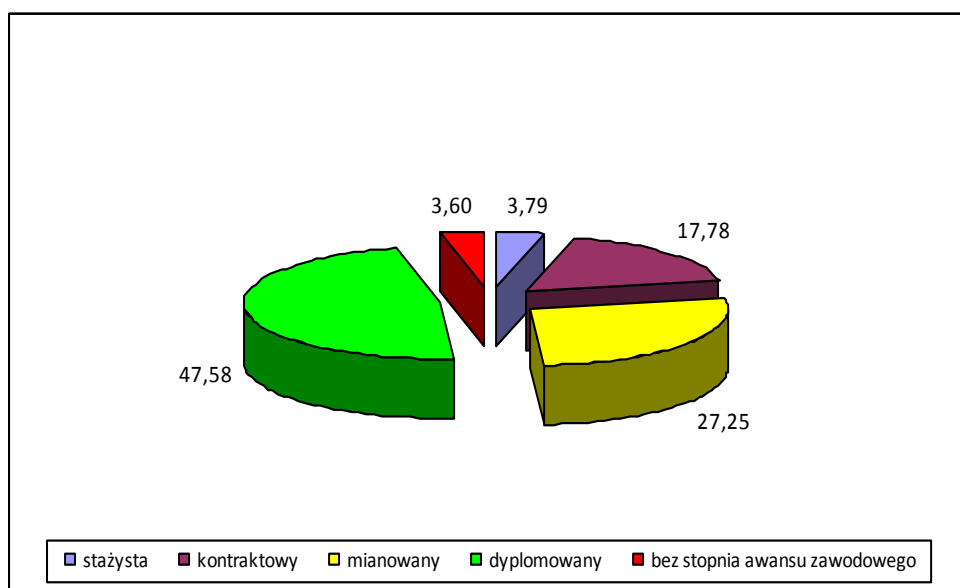
Tabela 3. Nauczyciele ogółem według stopnia awansu zawodowego w roku szkolnym 2012/2013

Województwo	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Bez stopnia awansu zawodowego
dolnośląskie	2 025	8 347	15 261	18 066	1 805
kujawsko-pomorskie	1 123	5 943	11 270	16 627	996
lubelskie	1 332	6 374	13 338	17 779	1 255
lubuskie	616	3 066	5 467	7 413	406
łódzkie	1 442	7 248	12 783	18 376	1 436
małopolskie	2 413	10 481	12 614	32 492	2 074
mazowieckie	4 407	20 458	25 727	39 932	4 418
opolskie	544	2 639	4 100	8 987	392
podkarpackie	1 071	5 600	8 932	22 278	1 039
podlaskie	661	3 293	4 955	11 547	817
pomorskie	1 757	7 721	9 699	19 523	1 643
śląskie	2 673	12 560	17 689	40 174	2 503
świętokrzyskie	757	3 005	4 713	12 390	833
warmińsko-mazurskie	804	4 059	5 779	13 456	979
wielkopolskie	2 401	11 565	19 517	24 508	1 888
zachodniopomorskie	1 052	5 405	8 618	11 519	1 386
Razem	25 078	117 764	180 462	315 067	23 870

We wrześniu 2012 roku wśród nauczycieli ogółem najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele dyplomowani – 315 067 osób. Na drugim miejscu znajdowali się nauczyciele mianowani – 180 462 osoby, następnie kontraktowi – 117 764 osoby i stażyści – 25 078 osób, tj. o 4 423 nauczycieli mniej niż w minionym roku szkolnym. Dane procentowe dotyczące stopnia awansu zawodowego nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013 zostały przedstawione na wykresie E.

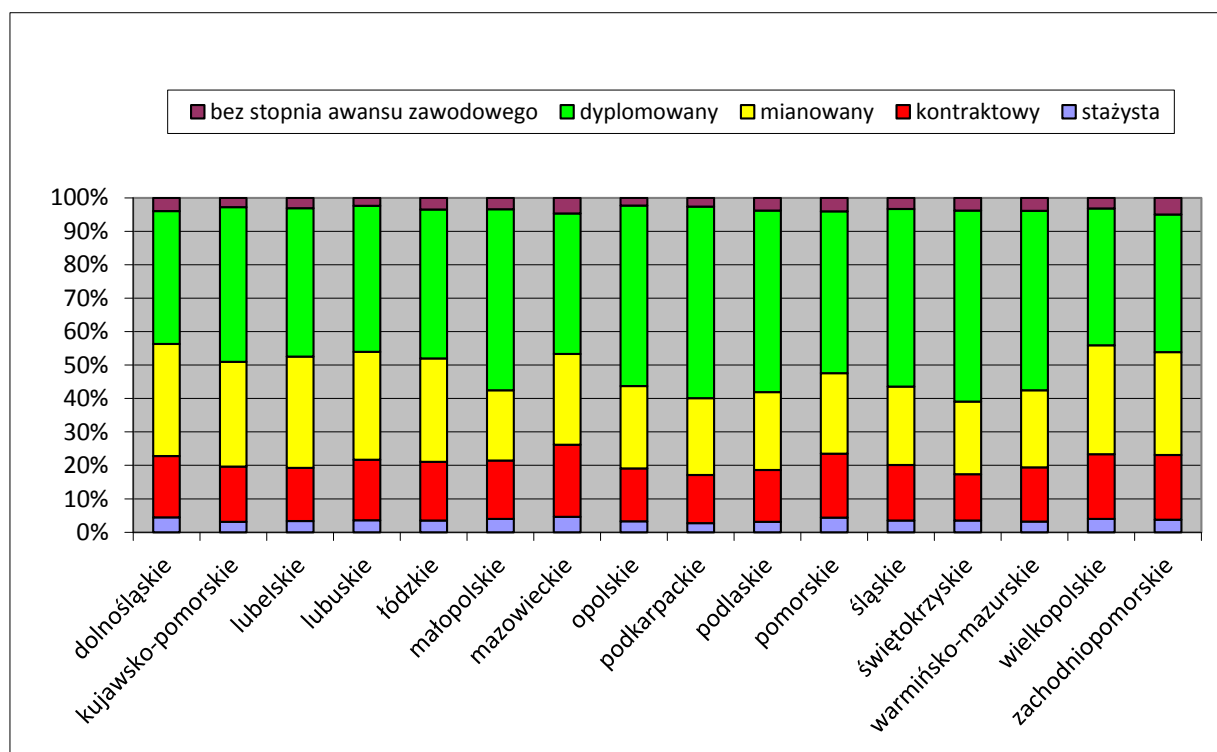
² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2000 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z 2000 r. Nr 70, poz. 825).

Wykres E. Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013 według stopnia awansu zawodowego

W roku szkolnym 2012/2013 największy udział procentowy mieli nauczyciele dyplomowani – 47,6%, który zwiększył się o 1,4% w stosunku do ubiegłego roku szkolnego. Minimalnie spadły udziały procentowe nauczycieli mianowanych o 0,02%, stażysty i bez stopnia awansu zawodowego o 0,62% oraz nauczyciela kontraktowego o 0,79%. W szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych pracowali również nauczyciele, którzy nie posiadali żadnego stopnia awansu zawodowego. We wrześniu 2012 roku pracowało 19 957 nauczycieli (o 3 996 mniej, niż w ubiegłym roku szkolnym), którzy nie zdobywali wyższych stopni zawodowych, tj. 3% ogółu. W grupie tej byli nauczyciele bez stopnia awansu zawodowego, zatrudnieni na podstawie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela – 1 096 osób, oraz nauczyciele bez stopnia awansu zawodowego, zatrudnieni na podstawie art. 7 ust. 1a ustawy o systemie oświaty – 2 817 osób, aż o 1 952 więcej niż w roku szkolnym 2011/2012. W grupie nauczycieli pracujących na pełnym etacie odsetek nauczycieli dyplomowanych był wyższy o ponad 10% niż w grupie nauczycieli ogółem i wynosił 47,6% o 9,3% mniej niż w roku porównawczym. Udziały procentowe nauczycieli pełnozatrudnionych legitymujących się pozostałymi stopniami awansu zawodowego były niższe.

Wykres F. Nauczyciele według stopnia awansu zawodowego (w województwach) w roku szkolnym 2012/2013

Na wykresie F przedstawiono udziały procentowe tej grupy w stosunku do ogółu uczących w danym województwie.

Największy procent nauczycieli dyplomowanych zanotowano w województwach – podkarpackim 57,2% oraz – świętokrzyskim 57,1%, a najmniejszy w dolnośląskim – 39,7%. Najwyższy procent nauczycieli mianowanych charakteryzował województwo dolnośląskie – 33,5%, a najniższy małopolskie – 21%. Nauczyciele kontraktowi i nauczyciele stażyści najliczniej reprezentowani byli w województwie mazowieckim – odpowiednio 21,6% i 4,6%, a najmniej w województwie świętokrzyskim – 13,6% i podkarpackim – 2,6%.

3. Kwalifikacje nauczycieli

W rozdziale zaprezentowane zostały dane dotyczące kwalifikacji nauczycieli: poziomu wykształcenia i przygotowania pedagogicznego.

3.1. Poziom wykształcenia nauczycieli

Wśród nauczycieli – 662 241 osób – najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele z wykształceniem wyższym – 649 385 osoby, tj. 98,1%. Wykształcenie na poziomie Kolegium Nauczycielskiego (KN) i Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych (NKJO)³ miało 2 185 nauczycieli, tj. 0,35%, wykształcenie na poziomie Studium Nauczycielskiego (SN), Pedagogicznego Studium Technicznego (PST) i Studium Wychowania Przedszkolnego (SWP) posiadało 5 006 nauczycieli, tj. 0,70%, a wykształcenie średnie – 3 822 nauczycieli, tj. 0,61%. W porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 zmalał udział nauczycieli tylko na poziomie wykształcenia średniego o 0,2%, natomiast wzrost nastąpił w populacji nauczycieli z wykształceniem wyższym, o 1,3% i nauczycieli PST, SWP o 0,1%. Na takim samym poziomie wykształcenia – 0,35%, pozostała grupa nauczycieli po Kolegium Nauczycielskim i Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych.

Tabela 4. zawiera dane informujące o liczbie nauczycieli z wykształceniem średnim w poszczególnych województwach.

Tabela 4. Nauczyciele z wykształceniem średnim (według województw) w roku szkolnym 2012/2013

Województwo	Liczba nauczycieli ogółem	Liczba nauczycieli z wykształceniem średnim	Udział procentowy
dolnośląskie	45 504	245	0,54%
kujawsko-pomorskie	35 959	191	0,53%
lubelskie	40 078	208	0,52%
lubuskie	16 968	97	0,57%
łódzkie	41 285	221	0,54%
małopolskie	60 074	464	0,77%
mazowieckie	94 942	621	0,65%

³ Wykaz skrótów: SN – Studium Nauczycielskie, PST – Pedagogiczne Studium Techniczne, SWP – Studium Wychowania Przedszkolnego, NKJO – Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych.

opolskie	16 662	70	0,42%
podkarpackie	38 920	262	0,67%
podlaskie	21 273	131	0,62%
pomorskie	40 343	194	0,48%
śląskie	75 599	406	0,54%
świętokrzyskie	21 698	117	0,54%
warmińsko-mazurskie	25 077	138	0,55%
wielkopolskie	59 879	261	0,44%
zachodniopomorskie	27 980	196	0,70%
Razem	662 241	3 822	0,58%

Najwięcej nauczycieli z wykształceniem średnim pracowało w województwie mazowieckim – 621 osób, a najmniej w opolskim – 70 osób. Największe udziały procentowe dotyczące nauczycieli z wykształceniem średnim zanotowano w województwach: małopolskim – 0,77% i zachodniopomorskim – 0,70%, natomiast najmniejsze udziały wystąpiły w województwach: opolskim – 0,42% i wielkopolskim – 0,44% oraz pomorskim – 0,48%. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego we wszystkich 16 województwach zmalał udział nauczycieli uczących, którzy posiadali wykształcenie średnie.

Interesującym zagadnieniem jest analiza poziomu wykształcenia nauczycieli uczących przedmiotów ogólnokształcących. W tabeli 5. i na wykresie G przedstawiono dane dotyczące poziomu wykształcenia nauczycieli według nauczanych przedmiotów ogólnokształcących.

Tabela 5. Wykształcenie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013

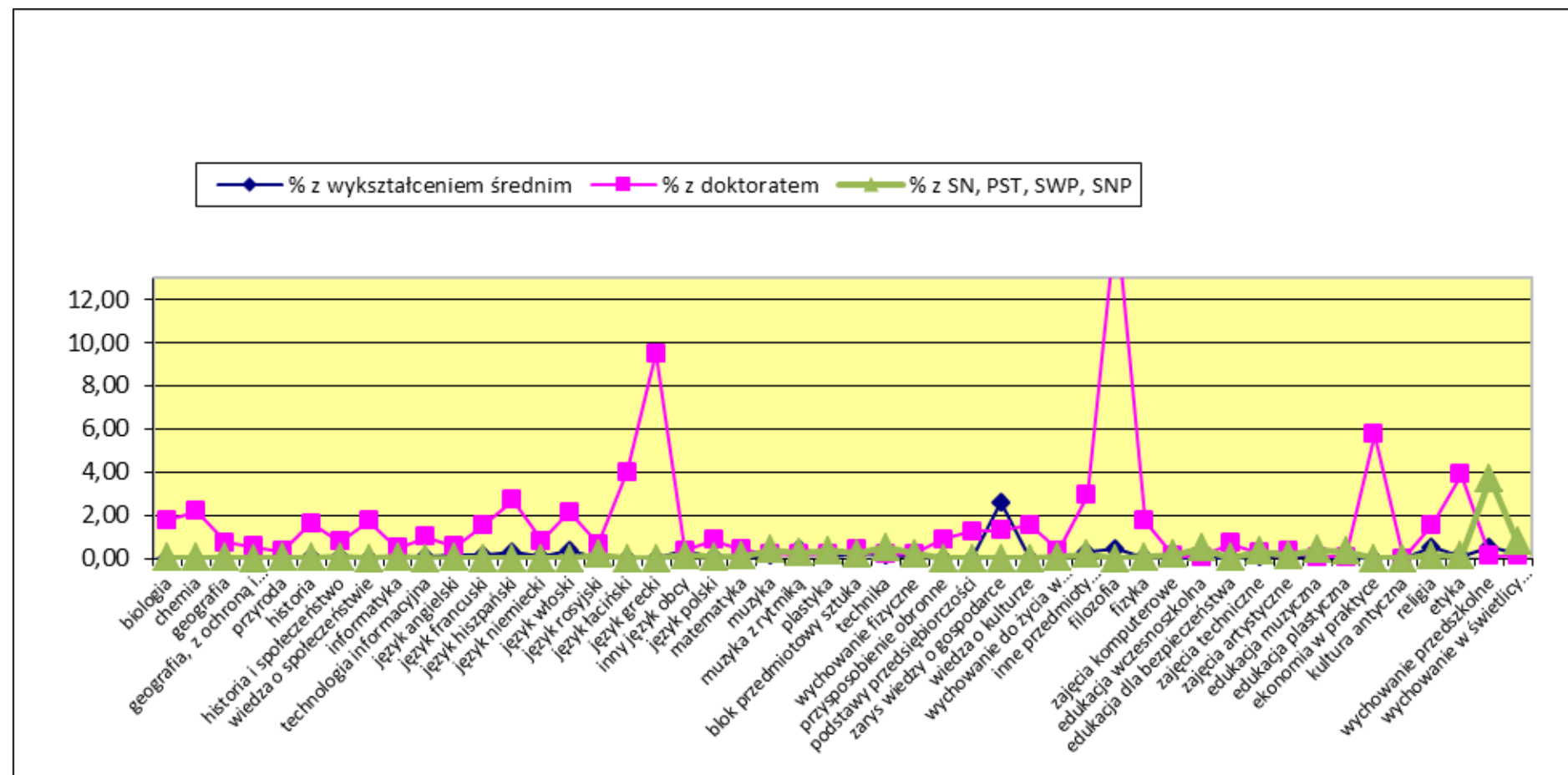
Przedmioty ogólnokształcące	Liczba nauczycieli			
	Ogółem	ze stopniem dr lub dr hab.	z wykształceniem: SN, PST, SWP, SNP	z wykształceniem średnim
biologia	12 738	226	2	1
chemia	12 055	262	1	0
geografia	11 364	82	4	0
geografia z ochroną i kształtowaniem środowiska	726	4	0	0
przyroda	16 674	54	6	5
historia	24 552	400	7	9
historia i społeczeństwo	6 753	52	5	2
wiedza o społeczeństwie	13 763	237	0	0
informatyka	25 236	116	12	9

technologia informacyjna	4 008	40	0	2
język angielski	44 396	239	10	57
język francuski	2 000	31	0	3
język hiszpański	737	20	0	2
język niemiecki	17 015	136	0	8
język włoski	280	6	0	1
język rosyjski	3 561	23	6	1
język łaciński	326	13	0	0
język grecki	21	2	0	0
inny język obcy	830	3	1	3
język polski	49 914	419	27	15
matematyka	43 818	179	52	15
muzyka	13 419	27	54	18
muzyka z rytmiką	1 636	3	4	7
plastyka	17 305	35	65	20
blok przedmiotowy sztuka	498	2	1	1
technika	14 734	26	73	18
wychowanie fizyczne	57 743	129	129	57
przysposobienie obronne	3 225	28	0	0
podstawy przedsiębiorczości	5 805	73	0	0
zarys wiedzy o gospodarce	77	1	0	2
wiedza o kulturze	3 779	58	0	0
wychowanie do życia w rodzinie	15 046	55	8	6
inne przedmioty ogólnokształcące	5 371	157	10	16
filozofia	235	37	0	1
fizyka	12 014	208	7	1
zajęcia komputerowe	15 899	16	30	4
edukacja wczesnoszkolna	63 940	45	305	27
edukacja dla bezpieczeństwa	7 593	52	1	3
zajęcia techniczne	8 815	21	27	6
zajęcia artystyczne	9 334	29	14	14
edukacja muzyczna	6 938	5	27	2
edukacja plastyczna	6 982	4	22	3
ekonomia w praktyce	52	3	0	0
kultura antyczna	18	0	0	0
religia	30 961	481	45	155
etyka	1 177	46	1	1
wychowanie przedszkolne	87 766	84	3 250	457
wychowanie w świetlicy szkolnej	41 154	63	315	88
Razem	722 283	4 232	4 521	1 040

We wrześniu 2012 roku na przedmioty ogólnokształcące przeznaczono 722 283 etatów. W stosunku do ubiegłego roku szkolnego liczba etatów, w ramach których zatrudnieni byli nauczyciele tych przedmiotów, wzrosła o 31 242. W grupie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących 4 232 osoby posiadały tytuł doktora lub doktora habilitowanego. Najczęściej nauczyciele ci uczyli takich przedmiotów jak: religia – 481 osób, język polski – 419 osób, historia – 400 osób, chemia – 262 osoby, język angielski – 239 osób. Kolejną grupę stanowili nauczyciele z wykształceniem na poziomie studium nauczycielskiego, pedagogicznego studium technicznego, studium wychowania przedszkolnego, studium nauczania początkowego. Uczyli oni głównie wychowania przedszkolnego – 3 250 nauczycieli, edukacji wczesnoszkolnej – 305 nauczycieli i wychowania fizycznego – 129 nauczycieli (por. tabela 5.). Do ostatniej grupy należeli nauczyciele z wykształceniem średnim – 1 040 osób, tj. 0,14% uczących wszystkich przedmiotów ogólnokształcących.

Największe udziały procentowe nauczycieli z wykształceniem średnim charakterystyczne były dla kilku przedmiotów: religia i wychowanie przedszkolne – po około 0,50%, muzyka z rytmiką i filozofia po – 0,43%, inny język obcy – 0,36%.

Wykres G. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według wykształcenia w roku szkolnym 2012/2013

3.2. Przygotowanie pedagogiczne nauczycieli

Nauczyciele uczący w szkołach powinni posiadać nie tylko wiedzę merytoryczną, lecz także przygotowanie pedagogiczne do prowadzenia zajęć⁴. We wrześniu 2012 roku przygotowania pedagogicznego nie posiadało 8 398 nauczycieli, tj. 1,3% ogółu uczących. W tabeli 6. podano liczbę nauczycieli uczących bez przygotowania pedagogicznego, pracujących we wszystkich województwach.

Tabela 6. Nauczyciele bez przygotowania pedagogicznego (według województw) w roku szkolnym 2012/2013

Województwo	Liczba nauczycieli ogółem	Liczba nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego	% nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego
dolnośląskie	45 504	671	1,47%
kujawsko-pomorskie	35 959	312	0,87%
lubelskie	40 078	422	1,05%
lubuskie	16 968	186	1,10%
łódzkie	41 285	501	1,21%
małopolskie	60 074	765	1,27%
mazowieckie	94 942	1 496	1,58%
opolskie	16 662	151	0,91%
podkarpackie	38 920	400	1,03%
podlaskie	21 273	263	1,24%
pomorskie	40 343	549	1,36%
śląskie	75 599	960	1,27%
świętokrzyskie	21 698	262	1,21%
warmińsko-mazurskie	25 077	344	1,37%
wielkopolskie	59 879	603	1,01%
zachodniopomorskie	27 980	504	1,80%
Razem	662 241	8 389	1,27%

Najwięcej nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego było w województwach: zachodniopomorskim – 1,8% i mazowieckim – 1,6%, natomiast najmniejsze miały województwa: kujawsko-pomorskie i opolskie po – 0,9%.

Tabela 7. pokazuje liczby nauczycieli uczących bez przygotowania pedagogicznego według poziomu wykształcenia.

⁴ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2012 r. poz. 426).

Tabela 7. Nauczyciele bez przygotowania pedagogicznego według poziomu wykształcenia w roku szkolnym 2012/2013

Poziom wykształcenia	Liczba nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego	Udział procentowy
doktor	327	3,73%
wyższe magisterskie	5 134	58,70%
wyższe zawodowe lub studia I stopnia	1 521	17,40%
seminarium duchowne do roku 1990	214	2,45%
świadczenie dojrzałości	1 225	14,00%
świadczenie dojrzałości studium bibliotekarskie.	13	0,15%
mistrz w zawodzie	160	1,83%
wykształcenie poniżej średniego	152	1,74%
Razem	8 746	100,00%

Najwięcej nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego miało wykształcenie wyższe i tytuł magistra – 5 134 osoby, tj. 58,7% ogółu uczących. Na drugim miejscu byli nauczyciele z wykształceniem wyższym zawodowym lub posiadający studia – 1 521 osób. Bez przygotowania pedagogicznego prowadziło zajęcia z przedmiotów zawodowych 160 mistrzów w zawodzie, tj. 1,83% wszystkich uczących. Analizę udziałów procentowych nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego w grupie przedmiotów ogólnokształcących przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Przygotowanie pedagogiczne nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013

Przedmioty ogólnokształcące	Liczba etatów ogółem	Liczba nauczycieli bez przygotow. pedagog.	Udział procentowy
biologia	12 738	44	0,35%
chemia	12 055	37	0,31%
geografia	11 364	22	0,19%
geografia z ochroną i kształtowaniem środowiska	726	1	0,14%
przyroda	16 674	21	0,13%
historia	24 552	38	0,15%
historia i społeczeństwo	6 753	7	0,10%
wiedza o społeczeństwie	13 763	20	0,15%
informatyka	25 236	121	0,48%
technologia informacyjna	4 008	20	0,50%

język angielski	44 396	296	0,67%
język francuski	2 000	14	0,70%
język hiszpański	737	32	4,34%
język niemiecki	17 015	51	0,30%
język włoski	280	8	2,86%
język rosyjski	3 561	8	0,22%
język łaciński	326	2	0,61%
język grecki	21	0	0,00%
inny język obcy	830	4	0,48%
język polski	49 914	63	0,13%
matematyka	43 818	85	0,19%
muzyka	13 419	24	0,18%
muzyka z rytmiką	1 636	5	0,31%
plastyka	17 305	41	0,24%
blok przedmiotowy sztuka	498	1	0,20%
technika	14 734	25	0,17%
wychowanie fizyczne	57 743	78	0,14%
przysposobienie obronne	3 225	19	0,59%
podstawy przedsiębiorczości	5 805	50	0,86%
zarys wiedzy o gospodarce	77	1	1,30%
wiedza o kulturze	3 779	14	0,37%
wychowanie do życia w rodzinie	15 046	18	0,12%
inne przedmioty ogólnokształcące	5 371	114	2,12%
filozofia	235	3	1,28%
fizyka	12 014	22	0,18%
zajęcia komputerowe	15 899	28	0,18%
edukacja wczesnoszkolna	63 940	83	0,13%
edukacja dla bezpieczeństwa	7 593	20	0,26%
zajęcia techniczne	8 815	15	0,17%
zajęcia artystyczne	9 334	35	0,37%
edukacja muzyczna	6 938	8	0,12%
edukacja plastyczna	6 982	12	0,17%
ekonomia w praktyce	52	3	5,77%
kultura antyczna	18	0	0,00%
religia	30 961	103	0,33%
etyka	1 177	11	0,93%
wychowanie przedszkolne	87 766	531	0,61%
wychowanie w świetlicy szkolnej	41 154	118	0,29%
Razem	722 283	2 276	0,32%

Liczba nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących liczona według etatów wynosiła ogółem 722 283 tj. o 27 048 więcej niż w roku szkolnym 2011/2012. Bez przygotowania pedagogicznego uczyło 2 276 (o 1 210 mniej) nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących, tj. 0,32%. Biorąc pod uwagę liczby bezwzględne, najwięcej nauczycieli bez przygotowania pedagogicznego uczyło: wychowania przedszkolnego – 531 osób, języka angielskiego – 296 osób i informatyki – 121 osób. Największe wartości procentowe zanotowano dla języków obcych: język hiszpański – 4,34%, język włoski – 2,86%, język francuski – 0,70%. Wśród innych przedmiotów duży udział procentowy stanowiły: ekonomia w praktyce – 5,77%, zarys wiedzy o gospodarce – 1,30%, filozofia – 1,28% i inne przedmioty ogólnokształcące – 2,12%.

4. Obowiązki nauczycieli

W Systemie Informacji Oświatowej wyodrębniono kilka rodzajów obowiązków nauczycieli:

- nauczanie przedmiotów ogólnokształcących;
- nauczanie przedmiotów zawodowych (teoretycznych i praktycznych);
- nauczanie języka mniejszości narodowych;
- pozostałe zajęcia – do tej grupy zaliczono: religię, etykę, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, dydaktyczno-wyrównawcze, socjoterapeutyczne, zajęcia sportowo-rekreacyjne oraz wychowanie przedszkolne, wychowanie w świetlicy szkolnej, wychowanie w internacie, wychowanie w innych placówkach;
- zajęcia pozalekcyjne, np. informatyczne, artystyczne, sportowe, turystyczno-krajoznawcze;
- zajęcia pozaszkolne (przykłady takie same jak w zajęciach pozalekcyjnych);
- nauczyciele nieprzedmiotowcy w szkołach i placówkach oświatowych.

W raporcie omawiamy udział nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących, zawodowych i nieprzedmiotowców w odniesieniu do ogólnej liczby nauczycieli.

Dane dotyczące nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących ogółem i pełnozatrudnionych według nauczanego przedmiotu przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013

Przedmioty ogólnokształcące	Liczba nauczycieli ogółem	Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych	W tym kobiet
biologia	12 738	9 204	11 781
chemia	12 055	8 614	10 895
geografia	11 364	8 288	8 953
geografia z ochr. i ksz. środowiska	726	483	566
przyroda	16 674	13 791	15 290
historia	24 552	19 788	17 027
historia i społeczeństwo	6 753	5 174	5 094
wiedza o społeczeństwie	13 763	10 921	8 962
Informatyka	25 236	20 523	14 814
technologia informacyjna	4 008	2 582	1 743
język angielski	44 396	34 680	38 809
język francuski	2 000	1 103	1 867
język hiszpański	737	358	614
język niemiecki	17 015	12 589	15 338
język włoski	280	110	248
język rosyjski	3 561	2 234	3 394
język łaciński	326	126	286
język grecki	21	7	18
inny język obcy	830	609	723
język polski	49 914	42 812	47 252
matematyka	43 818	36 959	37 487
muzyka	13 419	9 261	10 665
muzyka z rytmiką	1 636	1 203	1 379
plastyka	17 305	13 416	15 719
blok przedmiotowy sztuka	498	312	437
technika	14 734	11 561	10 592
wychowanie fizyczne	57 743	49 751	29 819
przysposobienie obronne	3 225	2 146	1 093
podstawy przedsiębiorczości	5 805	3 953	4 456
zarys wiedzy o gospodarce	77	44	56
wiedza o kulturze	3 779	2 694	3 287
wychowanie do życia w rodzinie	15 046	12 058	13 844
inne przedmioty ogólnokształcące	5 371	3 757	3 884
filozofia	235	116	121
fizyka	12 014	8 768	8 117
zajęcia komputerowe	15 899	14 123	13 014
edukacja wczesnoszkolna	63 940	60 765	63 260
edukacja dla bezpieczeństwa	7 593	5 578	3 479
zajęcia techniczne	8 815	6 822	5 623
zajęcia artystyczne	9 334	6 273	7 551

edukacja muzyczna	6 938	6 400	6 663
edukacja plastyczna	6 982	6 594	6 899
ekonomia w praktyce	52	36	41
kultura antyczna	18	12	17
religia	30 961	15 314	16 718
etyka	1 177	734	835
wychowanie przedszkolne	87 766	80 173	87 379
wychowanie w świetlicy szkolnej	41 154	32 940	37 003
Razem	722 283	585 759	593 112

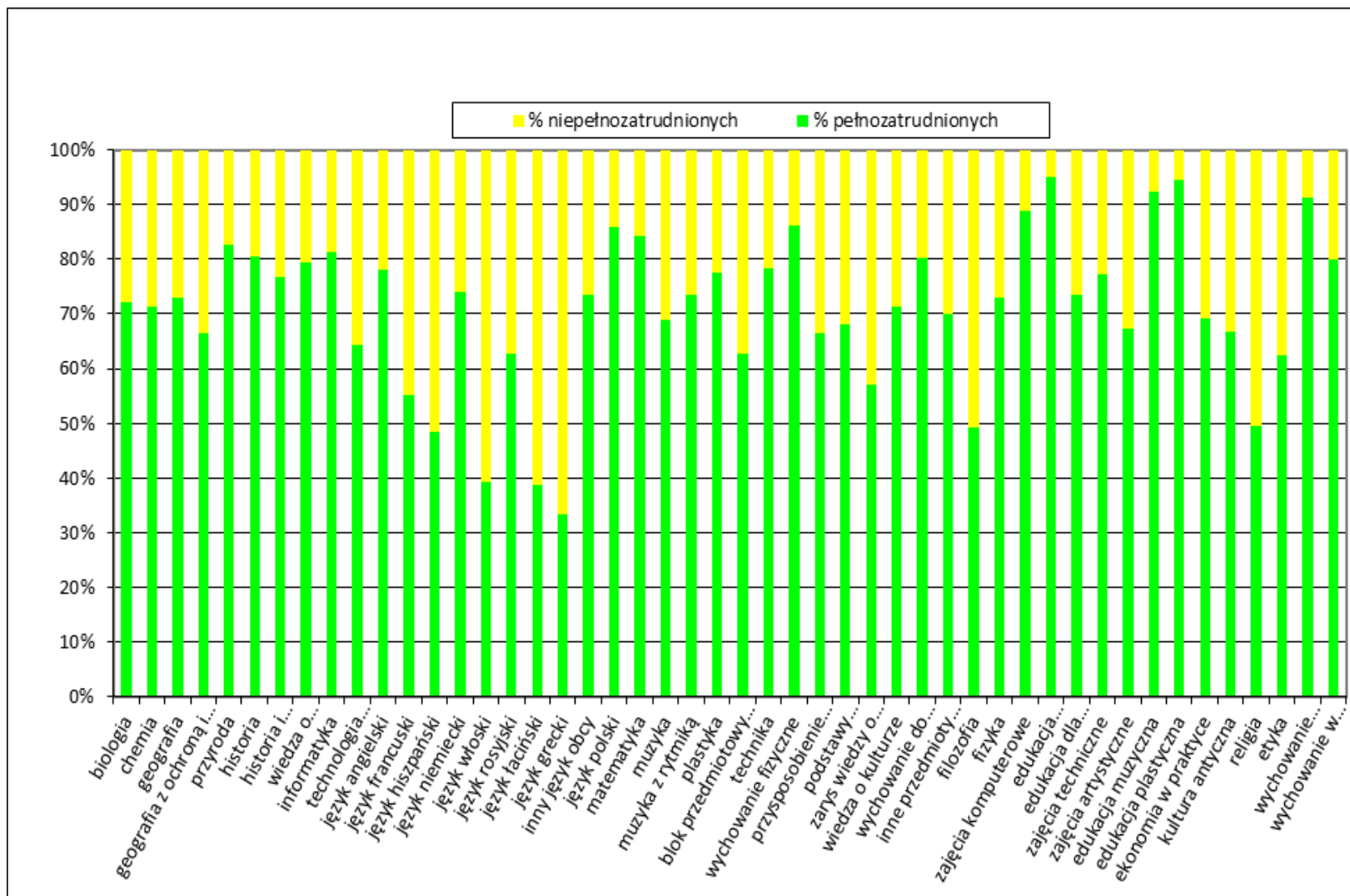
Liczba nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących wynikająca z etatów wynosiła ogółem 722 283 osób. We wrześniu 2012 roku nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących było 585 759 i stanowili oni 88,5% wszystkich nauczycieli w kraju. Udział nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących wzrósł w porównaniu z rokiem 2011/2012 o 3,6%. Największe liczby nauczycieli reprezentują przedmioty o dużej liczbie godzin przewidzianych w planach nauczania. Należą do nich: wychowanie przedszkolne – 87 776, edukacja wczesnoszkolna – 63 940 osób, wychowanie fizyczne – 57 743 osoby, język polski – 49 914 osób, matematyka – 43 818 osób, język angielski – 44 396 osób. W ostatnim roku największy wzrost dotyczył nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej.

Na wykresie H pokazane zostały udziały procentowe nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych dotyczące wszystkich przedmiotów ogólnokształcących.

Udział nauczycieli pełnozatrudnionych w grupie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących był wysoki i wynosił 81,1%. Dla kilku przedmiotów ogólnokształcących przekroczył 85% i osiągnął: język polski – 85,8%, wychowanie fizyczne – 86,2%, matematyka – 84,4%, zajęcia komputerowe – 88,8%.

Udział procentowy kobiet w nauczaniu przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013 wynosił 82,1%. Najbardziej sfeminizowane przedmioty to: wychowanie przedszkolne – 99,6% i edukacja wczesnoszkolna – 98,9%, język rosyjski – 95,3%, język polski – 94,7%, język francuski – 93,4%, biologia – 92,5%, przyroda – 91,7%, wychowanie do życia w rodzinie – 92,1%, plastyka – 90,8% i chemia – 90,4%.

Wykres H. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2012/2013

W tabeli 10. i na wykresie I przedstawiono dane dotyczące nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Tabela 10. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w roku szkolnym 2012/2013

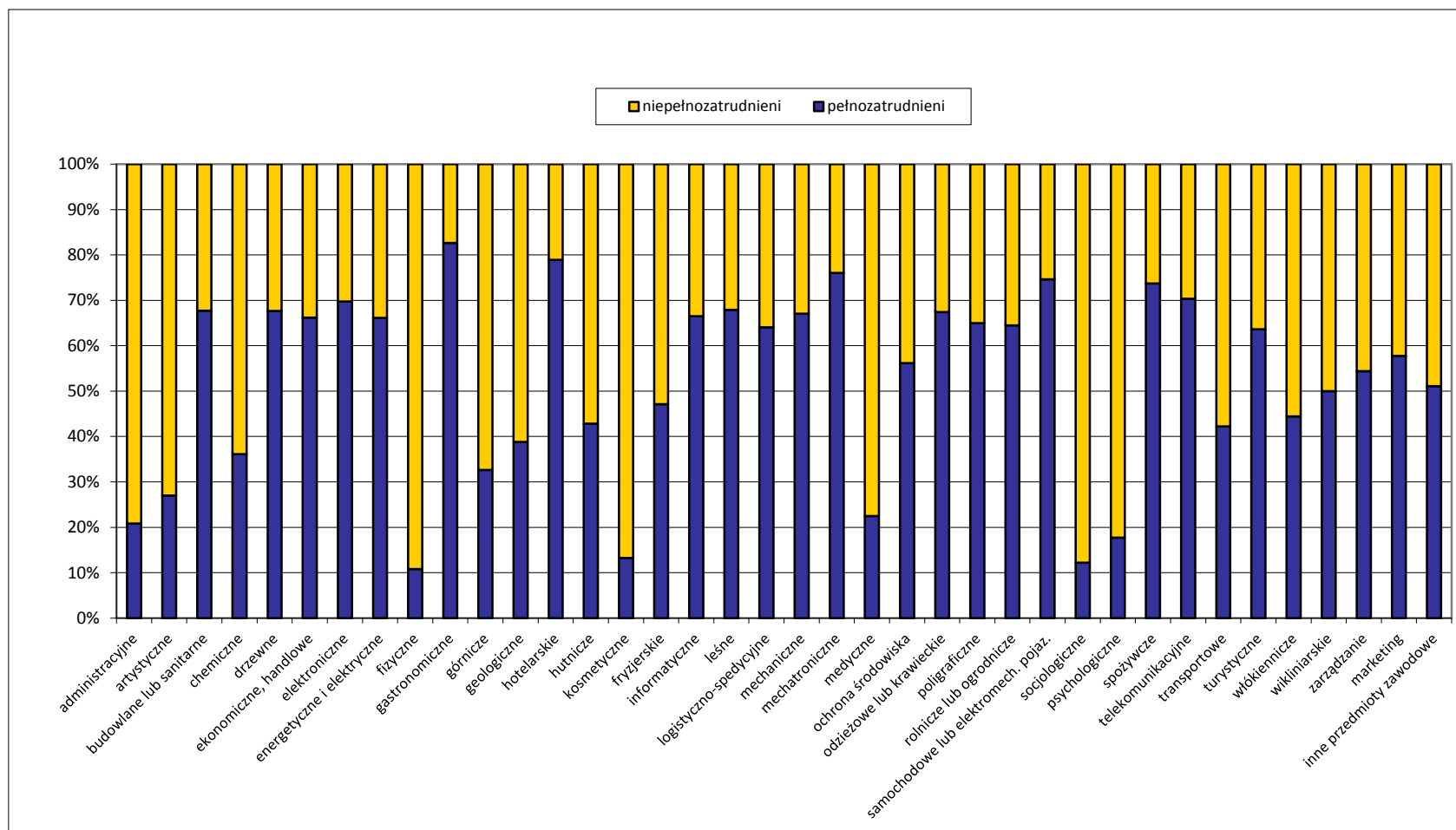
Przedmioty zawodowe	Liczba nauczycieli ogółem	Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych	W tym kobiet
administracyjne	2 072	431	1 428
artystyczne	1 200	324	712
budowlane lub sanitarne	2 871	1 944	1 270
chemiczne	637	230	527
drzewne	464	314	87
ekonomiczne, handlowe	6 590	4 362	5 445
elektroniczne	1 566	1 092	340
energetyczne i elektryczne	1 716	1 135	273
fizyczne	74	8	20
gastronomiczne	4 238	3 502	3 807
górnice	469	153	81
geologiczne	49	19	32
hotelarskie	1 438	1 135	1 216
hutnicze	14	6	4
kosmetyczne	1 393	185	1 325
fryzjerskie	1 325	624	1 219
Informatyczne	5 289	3 516	1 708
leśne	162	110	58
logistyczno-spedycyjne	1 354	867	894
mechaniczne	5 200	3 488	649
mechatroniczne	785	597	135
medyczne	5 062	1 137	3 909
ochrona środowiska	534	300	400
odzieżowe lub krawieckie	301	203	296
poligraficzne	220	143	110
rolnicze lub ogrodnicze	2 287	1 475	1 331
samochodowe lub elektromech. pojaz.	2 001	1 494	107
socjologiczne	320	39	258
psychologiczne	1 252	222	1 100
spożywcze	620	457	527
telekomunikacyjne	91	64	16
transportowe	263	111	74
turystyczne	877	558	687
włókiennicze	18	8	13
wikliniarskie	6	3	5
zarządzanie	342	186	234
marketing	547	316	442
inne przedmioty zawodowe	14 179	7 245	7 529
Razem	67 826	38 003	38 268

Łączna liczba nauczycieli przedmiotów zawodowych wynosiła 67 826 osób, co stanowiło 10,2% wszystkich uczących w minionym roku szkolnym. Liczba tych nauczycieli wzrosła o 791 osób w stosunku do roku szkolnego 2011/2012. Udział nauczycieli pełnozatrudnionych w grupie przedmiotów zawodowych wynosił 56,1%, a więc był znacznie mniejszy niż w grupie przedmiotów ogólnokształcących.

Na wykresie I pokazano udziały procentowe nauczycieli pełno- i niepełnozatrudnionych dla wszystkich przedmiotów zawodowych. Są one bardzo zróżnicowane.

Największy udział nauczycieli pełnozatrudnionych zanotowano dla przedmiotów gastronomicznych – 82,6%, powyżej 70% – dla przedmiotów: hotelarskich, mechatronicznych, samochodowych lub elektromechaniki pojazdów i spożywczych. Najmniejsze udziały pełnozatrudnionych – poniżej 20% – dotyczyły nauczycieli przedmiotów fizycznych, kosmetycznych, socjologicznych, i psychologicznych. Udział kobiet w nauczaniu przedmiotów zawodowych wynosił 56,42% i był aż o 25,7% niższy od ich udziału w nauczaniu przedmiotów ogólnokształcących.

Wykres I. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w roku szkolnym 2012/2013

W raporcie przedstawimy również dane dotyczące nauczycieli nieprzedmiotowców, zatrudnionych w szkołach, placówkach oświatowych i wychowawczych. Do tej grupy zalicza się nauczycieli bibliotekarzy, nauczycieli pedagogów i psychologów, nauczycieli logopedów, socjologów i nauczycieli rehabilitantów (patrz tabela 11.).

Tabela 11. Nauczyciele nieprzedmiotowcy w szkołach i placówkach oświatowych w roku szkolnym 2012/2013

Stanowisko nauczyciela	Liczba nauczycieli	Udział procentowy nauczycieli w grupie nieprzedmiotowców
nauczyciel doradca metodyczny	1 064	1,46%
nauczyciel doradca zawodowy	1 383	1,90%
nauczyciel konsultant	1 247	1,71%
nauczyciel bibliotekarz	24 200	33,16%
nauczyciel pedagog	19 076	26,14%
nauczyciel psycholog	7 271	9,96%
nauczyciel logopeda	9 152	12,54%
nauczyciel socjolog	56	0,08%
nauczyciel rehabilitant	888	1,22%
nauczyciel wspomagający	8 639	11,84%
Razem	72 976	100,00%

Łączna liczba nauczycieli nieprzedmiotowców w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 72 976 osób, tj. 11% wszystkich nauczycieli ogółem. W porównaniu do roku szkolnego 2011/2012 wzrósł udział procentowy nauczycieli psychologów z 9,94% do 9,96%, nauczycieli wspomagających z 11,52% do 11,84% oraz nauczycieli logopedów z 11,39% do 12,54%. Udział nauczycieli socjologów i nauczycieli rehabilitantów utrzymał się na tym samym poziomie. Natomiast udziały pozostałych nauczycieli nieprzedmiotowców minimalnie wzrosły. W przypadku najliczniejszej grupy nauczycieli nieprzedmiotowców - nauczycieli bibliotekarzy (24 200 osób), którzy stanowili 33,2% tej grupy, nastąpił znaczny spadek o 773 osoby, co stanowi 1,46% ogółu wszystkich nauczycieli. Kolejną grupę zawodową stanowili nauczyciele pedagodzy – 19 076 osób, tj. 26,1%. Najmniej liczną grupę stanowili nauczycieli socjologodzy – 56 osób, co dawało udział procentowy 0,08%.

Ważnym zagadnieniem z punktu widzenia pracy szkoły czy placówki oświatowo-wychowawczej jest frekwencja zatrudnionych w niej nauczycieli. W Tabeli 12. pokazane zostały liczby nauczycieli z 16 województw, którzy z różnych przyczyn nie prowadzili zajęć w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013.

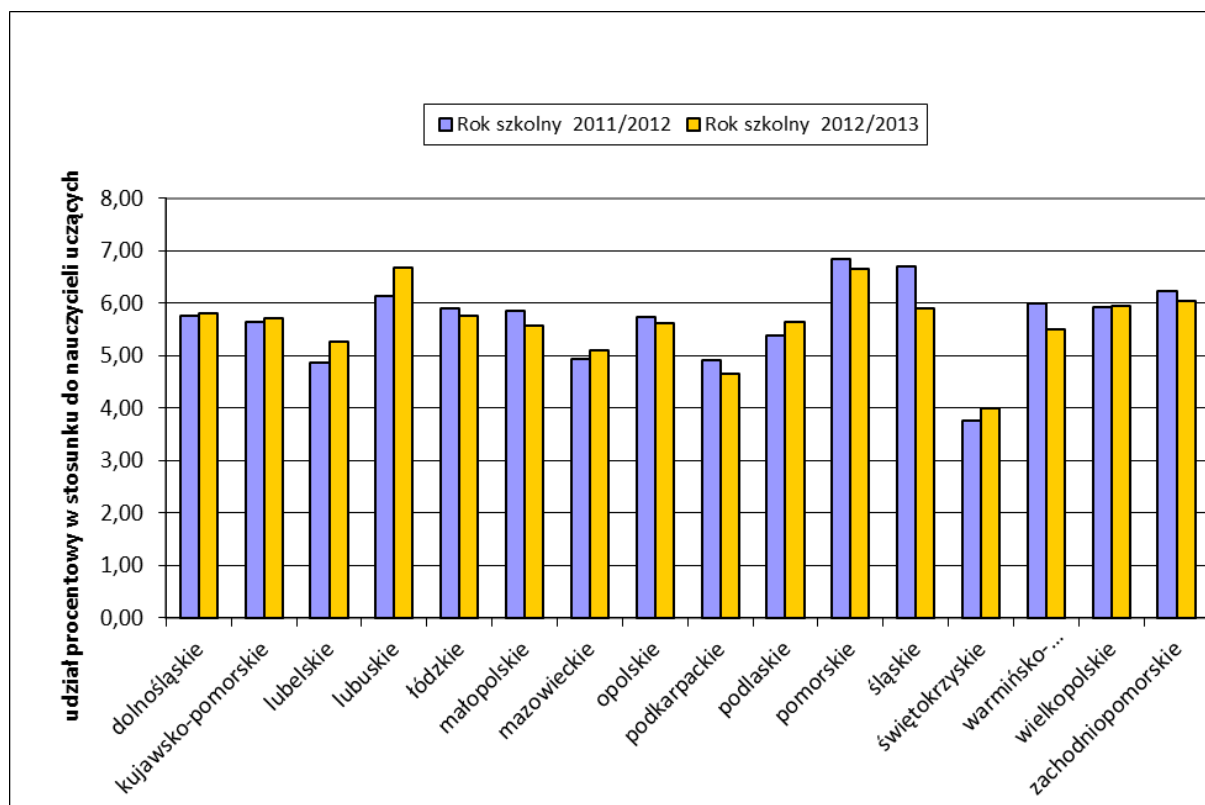
Tabela 12. Nauczyciele ogółem, nieprowadzący zajęć w latach 2011 i 2012 (według województw)

Województwo	Liczba nauczycieli w roku szkolnym 2011/2011	Liczba nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013	Różnica	Zmiana w %
dolnośląskie	2 642	2 643	1	0,04%
kujawsko-pomorskie	2 055	2 055	0	0%
lubelskie	1 985	2 110	125	6,29%
lubuskie	1 056	1 132	76	7,2%
łódzkie	2 453	2 383	-70	-2,85%
małopolskie	3 570	3 351	-219	6,14%
mazowieckie	4 670	4 845	175	3,74%
opolskie	978	935	-43	4,4%
podkarpackie	1 955	1 808	-147	7,52%
podlaskie	1 163	1 199	36	3,09%
pomorskie	2 763	2 687	-76	2,76%
śląskie	5 133	4 457	-676	13,17%
świętokrzyskie	823	867	44	5,34%
warmińsko-mazurskie	1 526	1 378	148	9,7%
wielkopolskie	3 567	3 565	-2	0,06%
zachodniopomorskie	1 768	1 693	-75	4,25%
Razem	38 107	37 108	-999	2,63%

We wrześniu 2012 roku 37 108 nauczycieli, tj. 5,6% ogółu tej grupy zawodowej, nie prowadziło zajęć dydaktycznych i wychowawczych z różnych przyczyn. Największa liczba nauczycieli nie prowadziła zajęć z powodu urlopów, z czego: urlop dla poratowania zdrowia wykorzystywało 12 650 osób, tj. 34,1% ogółu nieprowadzących zajęć, urlop macierzyński – 7 770 osób, tj. 20,9%, urlop wychowawczy – 3 561 osób. Ponadto 6 490 nauczycieli było w stanie długotrwałej niezdolności do pracy, trwającej dłużej niż 33 dni, natomiast liczba nauczycieli korzystających z płatnego urlopu szkoleniowego dla dalszego kształcenia się lub innych ważnych celów, np. naukowych, oświatowych czy artystycznych, wynosiła 161 osób. W porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 o 2 229 osób zmniejszyła się liczba nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia, z urlopu wychowawczego – o 169 osób urlopu z tytułu długotrwałej niezdolności do pracy trwającej powyżej 33 dni o 60 osób oraz liczba nauczycieli korzystających z płatnego urlopu szkoleniowego dla dalszego kształcenia się lub innych ważnych celów, np. naukowych, oświatowych czy artystycznych o 5 osób. Wzrost nastąpił tylko w liczbie nauczycieli korzystających z urlopu macierzyńskiego o 169 osób.

Na wykresie J przedstawiono dane dotyczące nauczycieli nieprowadzących zajęć, w ujęciu według województw.

Wykres J. Nauczyciele nieprowadzący zajęć (według województw) w roku szkolnym 2012/2013

Najwyższy procent nauczycieli nieprowadzących zajęć z różnych przyczyn odnotowano w województwach: lubuskim – 6,67%, pomorskim – 6,66%, i zachodniopomorskim – 6,1%, natomiast najniższy w województwach: świętokrzyskim – 4% i podkarpackim – 4,65%.

5. Specjalności nauczycieli

W rozdziale tym przedstawiamy zagadnienie kwalifikacji merytorycznych nauczycieli nauczających określonych przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych w szkołach i innych placówkach oświatowych. W tabeli 13. zaprezentowane zostały dane dotyczące specjalności nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących, a w tabeli 14. – nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Tabela 13. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według specjalności w roku szkolnym 2012/2013

Specjalności	Rok szkolny 2011	Rok szkolny 2012	Zmiana 2011-2012	
			spadek	Wzrost
biologia	18 359	18 119	-240	
chemia	15 070	14 734	-336	
fizyka	12 646	12 852		206
geografia	15 198	14 980	-218	
przyroda	20 337	20 438		101
historia	31 585	31 329		256
historia i społeczeństwo	5 738	5 811		73
wiedza o społeczeństwie	14 485	14 841		356
informatyka	40 277	40 983		706
technologia informacyjna	6 739	6 219	-520	
język angielski	49 206	49 546		340
język francuski	2 646	2 590	-56	
język hiszpański	717	827	-110	
język niemiecki	20 733	20 273	-460	
język włoski	340	350		10
język rosyjski	7 832	7 567	-265	
inny język obcy	1 017	946	-71	
język polski	63 697	62 319	-1378	
matematyka	51 632	50 961	-671	
muzyka	13 911	13 938		27
plastyka	13 288	13 414		126
sztuka	7 181	7 190		9
wiedza o kulturze	4 001	4 140		139
podstawy przedsiębiorczości	5 704	6 132		428
technika	16 604	16 539	-65	
wychowanie fizyczne	60 413	59 762	-651	
nauczanie początkowe, kształcenie zintegrowane	96 481	91 317	-5 164	
wychowanie przedszkolne	85 306	87 874		2 568
pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	41 182	41 301		119
pedagogika szkolna	11 798	11 892		94
oligofrenopedagogika	47 827	51 713		3 886
tyflopädagogika	1 702	1 870		168
surdopedagogika	2 934	3 192		258
pedagogika resocjalizacyjna	9 697	9 947		250
pedagogika lecznicza	1 719	1 745		26
pedagogika terapeutyczna	5 327	5 634		307
pedagogika obronna	1 558	1 336	-222	
pedagogiki pozostałe	18 656	19 239		583
doradztwo zawodowe	2 566	2 772		206
psychologia	8 534	8 710		176
logopedia	12 434	13 758		1 324
terapia pedagogiczna	13 797	15 771		1 974
gimnastyka korekcyjna	10 371	10 416		45
bibliotekarstwo	27 056	26 744	-312	
religia	34 406	33 835	-571	

etyka	1 591	1 786		195
wychowanie do życia w rodzinie	15 838	16 379		541
filozofia	350	430		80
zajęcia komputerowe	556	1 222		666
edukacja wczesnoszkolna	19 687	27 152		7 465
edukacja dla bezpieczeństwa	3 492	5 164		1 672
zajęcia techniczne	1 165	1 833		668
zajęcia artystyczne	2 464	3 030		566
filologia klasyczna	71	161		90
inna specjalność ogólnokształcąca	7 394	7 163	-231	

Tabela 14. Nauczyciele przedmiotów zawodowych według specjalności w roku szkolnym 2012/2013

Specjalności zawodowe	Rok szkolny 2011	Rok szkolny 2012	Zmiana 2011-2012	
			spadek	Wzrost
administracyjne	2 525	2 626	-	101
artystyczne	11 718	11 939	-	221
awioniki lotniczej	34	24	-10	-
budowlane	2 857	2 748	-109	-
sanitarne	281	262	-19	-
budowa i eksploatacja dróg	107	100	-7	-
chemiczne	664	647	-17	-
drzewne	672	598	-74	-
ekonomiczne, handlowe	8 022	7 932	-90	-
elektroenergetyki automatyki transportu szynowego	17	19	-	2
elektroniczne	1 782	1 713	-69	-
elektryczne	1 984	1 991	-	7
energetyczne	430	449	-	19
fizyczne	106	121	-	15
gastronomiczne	4 087	4 059	-28	-
geodezyjne	348	397	-	49
górnictwo	408	447	-	39
geologiczne	86	79	-7	-
hotelarskie	1 050	1 103	-	53
hutnicze	56	58	-	2
informatyczne	4 640	4 603	-37	-
kosmetyczne	1 435	1 460	-	25
fryzjerskie	1 255	1 244	-11	-
leśne	181	193	-	12
logistyczno-spedycyjne	955	980	-	25
mechaniczne	6 739	6 368	-371	-
mechaniki lotniczej	48	57	-	8
mechatroniczne	521	547	-	26
medyczne	4 968	5 288	-	320
meteorologiczne	8	7	-1	-

nawigacyjne	38	48	-	10
ochrona środowiska	1 435	1 429	-6	-
odzieżowe	421	388	-33	-
krawieckie	274	271	-3	-
poligraficzne	169	170	-	1
radiokomunikacyjne	4	8	-	4
rolnicze	3 031	2 959	-72	-
ogrodnicze	973	950	-23	-
mechaniki samochodowej, elektromechaniki samochodowej	1 483	1 535	-	52
siłowni okrętowych i mech. pomocniczych	13	7	-6	-
socjologiczne	639	637	-2	-
psychologiczne	1 500	1 487	-13	-
spożywcze	967	895	-72	-
technika ruchu kolejowego	18	21	-	3
technika komputerowa i teleinformatyka	194	199	-	5
telekomunikacyjne	123	135	-	12
transportowe	313	322	-	9
turystyczne	905	949	-	44
włókiennicze	147	140	-7	-
wikliniarskie	4	8	-	4
zarządzania i marketingu	3 453	3 611	-	158
inne przedmioty zawodowe	8 499	9 026	-	527

Każdemu nauczycielowi przypisano specjalności uzyskane podczas studiów: zawodowych, magisterskich, podyplomowych lub kursów nadających odpowiednie kwalifikacje. W związku z tym wielu nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących ma więcej niż jedną specjalność: pierwszą – uzyskaną wraz z ukończeniem studiów – oraz inne, zdobyte najczęściej w wyniku ukończenia odpowiednich studiów podyplomowych czy kursów kwalifikacyjnych. Nauczyciele z dwoma i więcej specjalnościami liczeni więc byli dwukrotnie lub wielokrotnie.

Łączna liczba nauczycieli posiadających specjalności ogólnokształcące, wymienione w tabeli 13, w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 1 000 186, natomiast liczba nauczycieli uczących tych przedmiotów – 755 490. Można dokonać porównania, jak zmieniła się liczba nauczycieli różnych specjalności w stosunku do roku szkolnego 2011/2012. W większości liczba nauczycieli specjalistów wzrosła. Wyjątkiem byli nauczyciele ze specjalnością: języka polskiego, matematyki czy technologii informacyjnej. Najbardziej wzrosła liczba nauczycieli specjalistów w grupach: edukacji wczesnoszkolnej i edukacji dla bezpieczeństwa, wychowania przedszkolnego, i informatyki.

Łączna liczba nauczycieli ze specjalnościami zawodowymi wynosiła 83 254 osoby. W porównaniu z rokiem 2011/2012 wzrosła o 667 nauczycieli. Najliczniejsze specjalności zawodowe w roku szkolnym 2012/2013 to: artystyczne – 11 939 osób, ekonomiczne i handlowe – 7 932 osoby, mechaniczne – 6 368 osób. Najmniej liczne specjalności zawodowe, poniżej 10 nauczycieli w kraju, to: meteorologiczne, wikliniarskie, radio-komunikacyjne. W ciągu ostatniego roku najwięcej przybyło nauczycieli ze specjalnościami artystycznymi, mechanicznymi oraz ekonomicznymi i handlowymi (por. tabela 14.). Największy spadek liczby nauczycieli odnotowano dla specjalności: mechanicznych – 371 osób i budowlanych – 109 osób.

Interesującym zagadnieniem jest szczegółowa analiza wykorzystania nauczycieli specjalistów do nauczania określonych przedmiotów ogólnokształcących we wszystkich typach szkół. W tabeli 15. zestawione zostały dane dotyczące: nauczycieli uczących danego przedmiotu ogólnokształcącego, nauczycieli posiadających specjalność ogólnokształcącą i nauczycieli uczących danego przedmiotu zgodnie z wyuczoną specjalnością.

Tabela 15. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według form kształcenia w roku szkolnym 2012/2013

Przedmioty ogólnokształcące	Liczba nauczycieli uczących danego przedmiotu	Liczba wszystkich nauczycieli danej specjalności	Liczba nauczycieli uczących zgodnie ze specjalnością
biologia	12 738	18 119	12 255
chemia	12 055	14 734	11 417
fizyka	12 014	12 852	10 652
geografia 2 przedmiot.	12 090	14 980	11 611
przyroda	16 674	20 438	15 265
historia	24 552	31 329	22 292
historia i społeczeństwo	6 753	5 811	2 612
wiedza o społeczeństwie	13 763	14 841	10 971
Informatyka 2 przedmiot	25 236	40 983	22 077
technologia informacyjna	4 008	6 219	2 339
język angielski	44 396	49 546	43 295
język francuski	2 000	2 590	1 951
język hiszpański	737	827	708
język niemiecki	17 015	20 273	16 751
język włoski	280	350	260
język rosyjski	3 561	7 567	3 453
język polski	49 914	62 319	49 170
matematyka	43 818	50 961	42 871
muzyka 2 przedmiot.	15 055	13 938	10 338
plastyka	17 305	13 414	9 755

blok sztuka	498	7 190	121
technika	14 734	16 539	9 465
wychowanie fizyczne	57 743	59 762	49 111
nauczanie początkowe, kształcenie zintegrowane	63 940	118 469	48 792
podst. przedsiębiorczości 2 przedmiot	5 882	6 132	4 261
wiedza o kulturze	3 779	4 140	2 561
wychowanie do życia w rodzinie	15 046	16 379	11 472
Razem	495 586	630 702	425 826

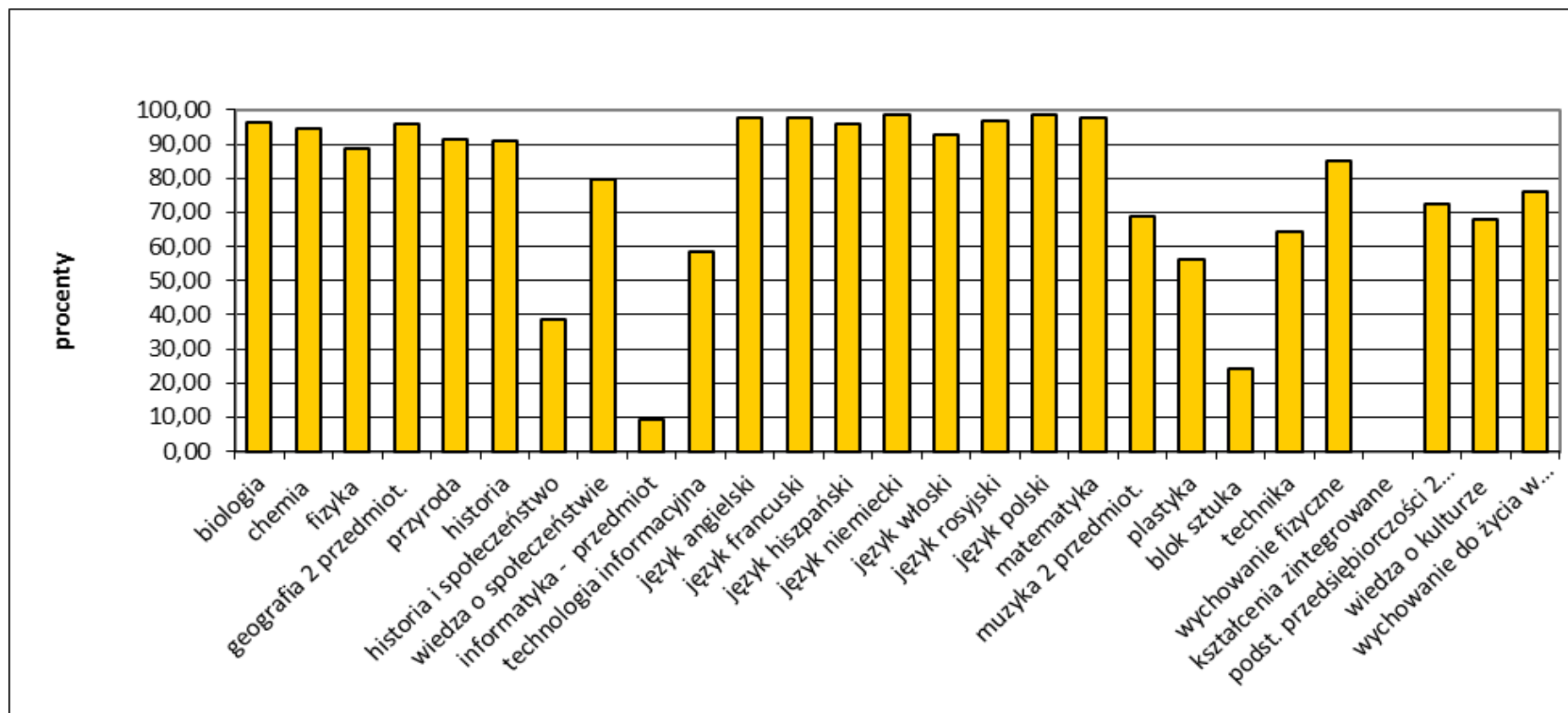
Jeżeli liczba nauczycieli z wyuczoną specjalnością jest równa lub większa od liczby nauczycieli uczących tego przedmiotu, mamy do czynienia ze zjawiskiem pozytywnym. W sytuacji odwrotnej możemy mówić o braku nauczycieli specjalistów. Braki specjalistów odnotowano dla przedmiotów: plastyka, muzyka, historia i społeczeństwo. Duże nadwyżki nauczycieli specjalistów wystąpiły dla: nauczania początkowego – 54 529 osób, informatyki – 15 747 osób i języka polskiego – 12 405 osób. Podobna sytuacja miała miejsce w roku szkolnym 2011/2012, natomiast obecnie liczba specjalistów wymienionych przedmiotów w stosunku do roku ubiegłego jeszcze bardziej wzrosła.

Zgodność nauczanego przedmiotu z wyuczoną specjalnością możemy oszacować, dzieląc liczbę nauczycieli uczących danego przedmiotu zgodnie ze specjalnością przez liczbę wszystkich nauczycieli uczących tego przedmiotu. Wskaźnik zgodności wyrażamy w procentach. Na wykresie K pokazano wskaźniki zgodności przedmiotów ogólnokształcących

Najwyższe wskaźniki zgodności nauczanego przedmiotu z wyuczoną specjalnością – powyżej 95% mieli nauczyciele języków obcych: niemieckiego – 98,5%, angielskiego – 97,5%, francuskiego – 97,6%, a także języka polskiego, matematyki, biologii i chemii. Bardzo wysoki był też ten wskaźnik dla przedmiotu nieobowiązkowego: religii – 98,6%. Najniższy wskaźnik zgodności, poniżej 50%, mieli nauczyciele historii i społeczeństwa – 38,7%.

Przy dużej nadwyżce, która wynosiła 15 747 nauczycieli ze specjalnością: informatyka, przedmiotu tego uczyło w szkołach 22 987 nauczycieli nie posiadających tej specjalności. Przy nadwyżce wynoszącej 12 139 nauczycieli ze specjalnością: język polski – nauczało w szkołach 774 nauczycieli bez przygotowania specjalistycznego. W roku szkolnym 2012/2013 w charakterze nauczyciela wychowania przedszkolnego przedmiotu pracowało 67 729 osób.

Wykres K. Zgodność nauczanego przedmiotu ogólnokształcącego z wyuczoną specjalnością w roku szkolnym 2012/2013

6. Formy kształcenia i doskonalenia nauczycieli

W Systemie Informacji Oświatowej zbierane są dane dotyczące form kształcenia i doskonalenia nauczycieli, które zostały przez nich ukończone w poprzednim roku szkolnym. Dane w raporcie odnoszą się do roku szkolnego 2011/2012. Ukończone przez nauczycieli formy kształcenia nadają im wyższy poziom wykształcenia lub nowe, dodatkowe, formalnie potwierdzone kwalifikacje do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć. Takimi formami są: jednolite studia magisterskie, studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, kolegium nauczycielskie lub nauczycielskie kolegium języków obcych, studia podyplomowe nadające kwalifikacje. Tabela 16. przedstawia liczbę nauczycieli w poszczególnych województwach, którzy ukończyli różne formy kształcenia.

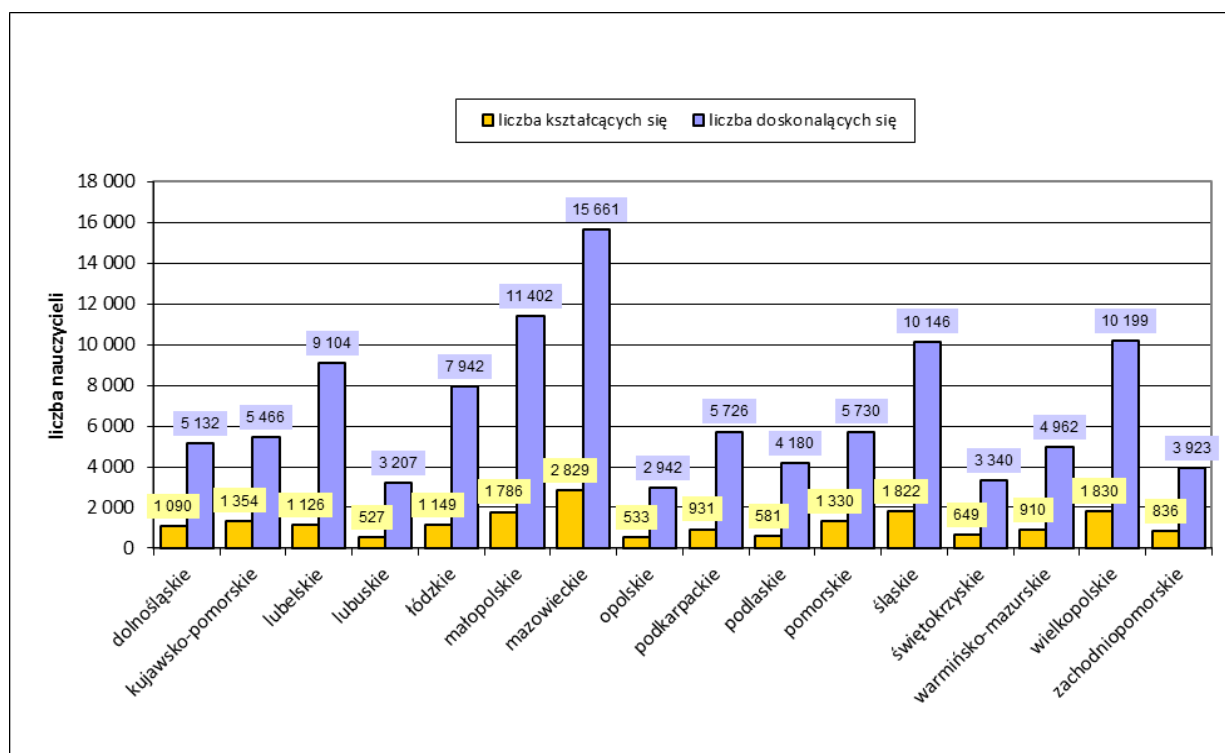
Tabela 16. Nauczyciele ogółem według form doskonalenia i województw w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Kurs kwalifikacyjny	Kolegium nauczycielskie i NKJO	Studia pierwszego stopnia	Jednolite studia magisterskie	Studia drugiego stopnia	Studia podyplomowe nadające kwalifikacje
dolnośląskie	322	14	60	48	137	509
kujawsko-pomorskie	794	8	54	22	77	399
lubelskie	523	15	41	19	88	440
lubuskie	224	3	27	13	56	204
łódzkie	397	9	32	27	72	612
małopolskie	604	8	119	100	188	767
mazowieckie	1 020	17	169	126	323	1 174
opolskie	182	8	25	20	26	272
podkarpackie	362	17	53	22	96	381
podlaskie	267	7	23	19	66	199
pomorskie	415	8	92	45	142	628
śląskie	782	11	61	65	173	730
świętokrzyskie	293	7	17	21	33	278
warmińsko-mazurskie	281	7	41	48	73	460
wielkopolskie	631	13	96	63	218	809
zachodniopomorskie	245	18	60	25	86	402
Razem	7 342	170	970	683	1 854	8 264

Łącznie różne formy kształcenia ukończyło 19 283 nauczycieli, tj. o 1 337 więcej niż w roku 2010/2011. Najczęściej wybieraną formą kształcenia były studia podyplomowe, w których uczestniczyło 8 264 osoby, tj. 42,9% wszystkich kształcących się nauczycieli. Na drugim

miejscu znalazły się kursy kwalifikacyjne – 7 342 osoby, tj. 38,1% tj. o 2,4% więcej niż w latach 2010/2011. Najmniej nauczycieli kształciło się w kolegiach nauczycielskich – 170 osób, tj. 0,9%. Na Wykresie L przedstawiono dane dotyczące liczby nauczycieli kształcących się we wszystkich województwach.

Wykres L. Nauczyciele uczestniczący w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego w roku szkolnym 2011/2012

Największy udział procentowy nauczycieli uczestniczących w formach kształcenia, biorąc pod uwagę nauczycieli nauczających w roku szkolnym 2012/2013, zanotowano w województwach: kujawsko-pomorskim – 3,77%, warmińsko-mazurskim – 3,63% i pomorskim – 3,30% (por. tabela 17.). Najmniejszy udział w kształceniu – 2,4% – mieli nauczyciele w województwie śląskim. W stosunku do roku szkolnego 2011/2012 nastąpił minimalny wzrost na każdym poziomie kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

Tabela 17. Nauczyciele według form kształcenia i doskonalenia w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Kurs doskonalący w wymiarze min. 100 godz.	Studia podyplomowe	Kurs doskonalący do 20 godz.	Kurs doskonalący w wymiarze 21–59 godz.	Kurs doskonalący w wymiarze 60–99 godz.
dolnośląskie	244	246	3 898	471	273
kujawsko-pomorskie	216	196	4 324	600	130
lubelskie	292	158	7 358	1 033	263
lubuskie	97	76	2 503	444	87
łódzkie	291	269	6 421	804	157
małopolskie	365	282	9 129	1 036	590
mazowieckie	532	514	12 632	1 561	422
opolskie	149	114	2 284	336	59
podkarpackie	167	149	4 652	586	172
podlaskie	156	82	3 363	503	76
pomorskie	275	283	4 214	593	365
śląskie	455	232	8 450	749	260
świętokrzyskie	141	162	2 580	302	155
warmińsko-mazurskie	227	136	3 862	556	181
wielkopolskie	259	339	8 242	1 109	250
zachodniopomorskie	168	180	3 035	446	94
Razem	4 034	3 418	86 947	11 129	3 534

Formy doskonalenia wzbogacają warsztat zawodowy nauczycieli w ramach posiadanych kwalifikacji formalnych. Na przykład biolog, chemik czy geograf uczestniczący w kursie komputerowym poświęconym wykorzystaniu komputera w naukach przyrodniczych doskonalili swoje umiejętności w ramach posiadanej wiedzy z nauczanego przedmiotu. W latach wcześniejszych zbierane były dane dotyczące tylko długich form doskonalenia, tzn. studiów podyplomowych i kursów doskonalących w wymiarze co najmniej 100 godzin. W roku szkolnym 2011/2012 różne formy doskonalenia ukończyło łącznie 109 062 nauczycieli tj. o 13 467 osób więcej. W długich formach doskonalenia, tzn. studiach podyplomowych i kursach doskonalących, uczestniczyło łącznie 7 452 osób, tj. 6,8% wszystkich doskonalących się. Największą popularnością cieszyły się krótkie formy doskonalenia w wymiarze do 20 godzin. Ukończyło je 86 947 nauczycieli, tj. 79,7%. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego liczba nauczycieli uczestniczących w krótkich kursach doskonalących wzrosła o 9 436 osoby, a długich – o 739 osób.

Udział procentowy nauczycieli doskonalących się w każdym województwie obliczano w stosunku do ogółu nauczycieli pracujących w danym województwie (patrz tabela 18.).

Tabela 18. Nauczyciele według form kształcenia i doskonalenia w roku szkolnym 2011/2012

Województwo	Liczba nauczycieli	Liczba kształcących się	Liczba doskonalących się	Procent kształcących się	Procent doskonalących się
dolnośląskie	45 504	1 090	5 132	2,40%	11,28%
kujawsko-pomorskie	35 959	1 354	5 466	3,77%	15,20%
lubelskie	40 078	1 126	9 104	2,81%	22,72%
lubuskie	16 968	527	3 207	3,11%	18,90%
łódzkie	41 285	1 149	7 942	2,78%	19,24%
małopolskie	60 074	1 786	11 402	2,97%	18,98%
mazowieckie	94 942	2 829	15 661	2,98%	16,50%
opolskie	16 662	533	2 942	3,20%	17,66%
podkarpackie	38 920	931	5 726	2,39%	14,71%
podlaskie	21 273	581	4 180	2,73%	19,65%
pomorskie	40 343	1 330	5 730	3,30%	14,20%
śląskie	75 599	1 822	10 146	2,41%	13,42%
świętokrzyskie	21 698	649	3 340	2,99%	15,39%
warmińsko-mazurskie	25 077	910	4 962	3,63%	19,79%
wielkopolskie	59 879	1 830	10 199	3,06%	17,03%
zachodniopomorskie	27 980	836	3 923	2,99%	14,02%
Razem	662 241	19 283	109 062	2,91%	16,47%

We wszystkich województwach odsetek nauczycieli doskonalących się był znacznie wyższy od kształcących – w skali całego kraju ponad pięć razy. W województwie łódzkim i małopolskim udziały procentowe nauczycieli doskonalących się były ponad siedem razy wyższe od udziałów nauczycieli kształcących się. Najwyższy procent nauczycieli doskonalących się zanotowano w województwach: lubelskim – 22,7% i warmińsko-mazurskim – 19,8%. Najniższy procent nauczycieli doskonalących się charakteryzował dwa województwa: dolnośląskie – 11,3% i śląskie – 13,4%.

Wnioski

W roku szkolnym 2012/2013 w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych zatrudnionych było ogółem 662 241 nauczycieli, w tym: 531 536 nauczycieli pełnozatrudnionych, tj. 81% ogółu nauczycieli, oraz 130 705 nauczycieli niepełnozatrudnionych, tj. 19,7%. Udział procentowy nauczycieli pracujących na pełnym etacie zmalał o 0,9%, natomiast nauczycieli niepełnozatrudnionych wzrósł o podobną wartość 0,97%. Łączna liczba nauczycieli uczących w szkołach zmniejszyła się w stosunku do roku szkolnego 2011/2012 o 6 371 osób. Wzrost ten wynika głównie ze zwiększenia się liczby nauczycieli pracujących w niepełnym wymiarze godzin.

W minionym roku szkolnym na stanowisku nauczyciela pracowało 541 360 kobiet, które stanowiły 81,7% tej grupy zawodowej. Liczba mężczyzn wynosiła 120 881, tj. ponad cztery razy mniej niż kobiet. W porównaniu do roku szkolnego 2011/2012 o 3 806 osób zmalała liczba kobiet uczących oraz ich udział w grupie nauczycieli ogółem o 0,2%. Wśród 662 241 nauczycieli – najwięcej było osób z wykształceniem wyższym – 649 385 osoby, tj. 98,1%. Wykształcenie na poziomie Kolegium Nauczycielskiego i Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych miało 2 185 nauczycieli, tj. 0,35%, wykształcenie na poziomie SN, PST, SWP posiadało 5 006 nauczycieli, tj. 0,70%, a wykształcenie średnie – 3 822 nauczycieli, tj. 0,61%.

W porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 zmalał udział nauczycieli tylko na poziomie wykształcenia średniego o 0,2%, natomiast wzrost nastąpił w populacji nauczycieli z wykształceniem wyższym, o 1,3% i nauczycieli PST, SWP o 0,1%. Na takim samym poziomie wykształcenia – 0,35%, pozostała grupa nauczycieli po Kolegium Nauczycielskim i Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych. We wrześniu 2012 roku zatrudnionych było 19 957 nauczycieli, którzy nie wykazali się żadnym stopniem awansu zawodowego, tj. 3,6% ogółu. Największy udział procentowy mieli nauczyciele dyplomowani – 47,6%; zwiększył się on o 1,4% w stosunku do roku ubiegłego. W populacji nauczycieli – 662 241 osób – najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele z wykształceniem wyższym – 649 385 osób, tj. 98,1%. We wrześniu 2012 roku na przedmioty ogólnokształcące przeznaczono 722 283 etaty. W stosunku do ubiegłego roku szkolnego liczba etatów nauczycieli tych przedmiotów wzrosła o 31 242. We wrześniu 2012 roku przygotowania pedagogiczne nie posiadało 8 389 nauczycieli, tj. 1,7% ogółu uczących. Liczba nauczycieli przedmiotów ogólno-

kształcących liczona według etatów wynosiła ogółem 722 283. We wrześniu 2012 roku nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących było 585 759 i stanowili oni 94,1% wszystkich nauczycieli w kraju. Udział nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących wzrósł w porównaniu z rokiem 2011/2012 o 9,2%. Udział nauczycieli pełnozatrudnionych w grupie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących był wysoki i wynosił 81,1%. Łączna liczba nauczycieli przedmiotów zawodowych wynosiła 67 826, co stanowiło 10,2% wszystkich uczących w minionym roku szkolnym. Liczba tych nauczycieli wzrosła o 1 791 osób w stosunku do roku szkolnego 2011/2012. Łączna liczba nauczycieli nieprzedmiotowców w roku szkolnym 2011/2012 wynosiła 72 976 osób, tj. 11% wszystkich nauczycieli ogółem. W porównaniu do roku szkolnego 2011/2012 wzrósł udział procentowy nauczycieli psychologów z 9,94% do 9,96%, nauczycieli wspomagających z 11,52% do 11,84% oraz nauczycieli logopedów z 11,39% do 12,54%. Udział nauczycieli socjologów i nauczycieli rehabilitantów utrzymał się na tym samym poziomie. Natomiast udziały pozostałych nauczycieli nieprzedmiotowców minimalnie wzrosły. Największy spadek zanotowano dla nauczycieli bibliotekarzy – o 773 osoby, tj. 1,46%. Największy wzrost liczby nauczycieli specjalistów wystąpił dla edukacji wczesnoszkolnej, wychowania przedszkolnego, języka angielskiego i informatyki. W ciągu ostatniego roku najwięcej przybyło nauczycieli ze specjalnościami medycznymi, artystycznymi i handlowymi.

Największy spadek liczby nauczycieli odnotowano dla specjalności: mechanicznych – 371 osób i budowlanych – 109 osób. Duże nadwyżki nauczycieli specjalistów wystąpiły dla: nauczania początkowego – 54 529 osób, informatyki – 15 747 osób i języka polskiego – 12 405 osób. Podobna sytuacja miała miejsce w roku szkolnym 2011/2012, natomiast obecnie liczba specjalistów wymienionych przedmiotów w stosunku do roku ubiegłego jeszcze bardziej wzrosła. Braki specjalistów odnotowano dla przedmiotów: plastyka, muzyka, historia i społeczeństwo. Najwyższe wskaźniki zgodności nauczanego przedmiotu z wyuczoną specjalnością – powyżej 95% mieli nauczyciele języków obcych: niemieckiego – 98,5%, angielskiego – 97,5%, francuskiego – 97,6%, rosyjskiego – 96,5%, a także języka polskiego, matematyki, biologii i chemii. Bardzo wysoki był też ten wskaźnik dla przedmiotu nieobowiązkowego: religii – 98,6%. Najniższy wskaźnik zgodności, poniżej 50%, mieli nauczyciele historii i społeczeństwa – 38,7%.

Spis tabel

Tabela 1.	Liczba nauczycieli w Polsce (według województw) w roku szkolnym 2012/2013	3
Tabela 2.	Płeć nauczycieli (według województw) w roku szkolnym 2012/2013	5
Tabela 3.	Nauczyciele ogółem według stopnia awansu zawodowego w roku szkolnym 2012/2013	8
Tabela 4.	Nauczyciele z wykształceniem średnim (według województw) w roku szkolnym 2012/2013	11
Tabela 5.	Wykształcenie nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013	12
Tabela 6.	Nauczyciele bez przygotowania pedagogicznego (według województw) w roku szkolnym 2012/2013	16
Tabela 7.	Nauczyciele bez przygotowania pedagogicznego według poziomu wykształcenia w roku szkolnym 2012/2013	17
Tabela 8.	Przygotowanie pedagogiczne nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013	17
Tabela 9.	Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013	20
Tabela 10.	Nauczyciele przedmiotów zawodowych w roku szkolnym 2012/2013	23
Tabela 11.	Nauczyciele nieprzedmiotowcy w szkołach i placówkach oświatowych w roku szkolnym 2012/2013	26
Tabela 12.	Nauczyciele ogółem, nieprowadzący zajęć w latach 2011 i 2012 (według województw)	27
Tabela 13.	Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według specjalności w roku szkolnym 2012/2013	29
Tabela 14.	Nauczyciele przedmiotów zawodowych według specjalności w roku szkolnym 2012/2013	30
Tabela 15.	Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według form kształcenia w roku szkolnym 2012/2013	32
Tabela 16.	Nauczyciele ogółem według form doskonalenia i województw w roku szkolnym 2011/2012	35
Tabela 17.	Nauczyciele według form kształcenia i doskonalenia w roku szkolnym 2011/2012	37
Tabela 18.	Nauczyciele według form kształcenia i doskonalenia w roku szkolnym 2011/2012	38

Spis wykresów

Wykres A. Nauczyciele zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2012/2013	4
Wykres B. Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013 według płci.....	5
Wykres C. Wiek nauczycieli w roku szkolnym 2012/2013	6
Wykres D. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych według wieku.....	7
Wykres E. Nauczyciele w roku szkolnym 2012/2013 według stopnia awansu zawodowego	9
Wykres F. Nauczyciele według stopnia awansu zawodowego (w województwach) w roku szkolnym 2012/2013	10
Wykres G. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących według wykształcenia w roku szkolnym 2012/2013	15
Wykres H. Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących zatrudnieni w pełnym i niepełnym wymiarze godzin w roku szkolnym 2012/2013	22
Wykres I. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w roku szkolnym 2012/2013	25
Wykres J. Nauczyciele nieprowadzący zajęć (według województw) w roku szkolnym 2012/2013	28
Wykres K. Zgodność nauczanego przedmiotu ogólnokształcącego z wyuczoną specjalnością w roku szkolnym 2011/2012	34
Wykres L. Nauczyciele uczestniczący w formach kształcenia i doskonalenia zawodowego w roku szkolnym 2011/2012	36

